

„СВОБОДА“ (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 55 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Table with subscription rates: One year \$7.00, Six months \$4.00, Three months \$2.00. Includes foreign rates and address information.

Address: „СВОБОДА“, P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ШАЙЛАК

В Парижі відбувається тепер перший міжнародний конгрес представників фільмової індустрії, який зацікавив всіх з Америки...

Втім самі часи відбуваються по департаментах Франції збори генеральних рад департаментів, на яких знова дуже остро виступають проти ратифікації французько-американського договору...

Ті два найновіший голоси є тільки записним проявом того протимаєжорського фронту, який дачинна збільша твориться в цілій Європі...

Отсе ті цифри, які так колять в очі Європу. Отсе ті цифри, які лучать сьогодні давних ворогів в один протимаєжорський фронт...

Така агітація грає. Це не дається заперечити. Вона прибирає різні форми, але під ними криється всегди один і той самий зміст...

Справу ту зостаріла Англія, яка заявила, що дарувє всім державам свої воєнні претенсії, коли сенселево воєнні договори, а саме висторилися шклом природно нова ситуація...

Тепер заходить питання, як же вийти з цієї ситуації? Вже в самій Америці пільностісь поважний голос, як от з боку таких фінансових і політичних осіб як Бейкер і Форд...

ПРО ЦЕЛІБАТ ТА НАЙНОВІШИЙ ЦЕЛІБАТНИЙ СКАНДАЛ НА МАДЯРСЬКОМУ

Целібат — це є обовязкова безженність у католицьких священників, заведена примусово римським папою. Тут безженність заводять вже від кількох літ примусово в своїх грецько-католицьких дієцезіях єпископ Хомишин та Кошиловський, а митрополит Шентницький повністю, степень за степенем. Очевидно, що і такий вірний Римови чоловік, як єпископ Богачевський є також прихильником целібату.

Колі целібат, життя в безженній статі є чимсь похвальним і богоугодним, то властиво всі мушани повинні би до целібату жити. Це довело би до цілковитого знищення людського роду, що і становива віруючого християнина не могло би преці бути наміргом Господа Бога, коли створив чини та виплював з глини першого чоловіка а потім з ребра його зробив для нього жінку.

Колі би перший чоловік Адам перенявся був думкою теперішних грецько-католицьких єпископів в Галичині та Америці — та пустився був на целібат — то та порода створив, що знес людями, була би вимерла вже на першій раді!

Колі в р. 1891 склякано синод гр. кат. духовенства на Львова, котре всіма силами спротивилося введенню целібату, то тодішній делегат папський Чапка сказав та те шичино: „Во біженці дасте собі і без жінки раду!“

Це значить, що коли лиш в целібаті — то можна допускати вського рода блудства та прелюбодіяства: можна допустити і чужодостя, можна заспокоувати свої потреби і з другими мушанами а хочби і з звірятами (гріх содомський) — коли лиш римська засада целібату була виратувана.

Прихильники і відстоєте целібату забувають одних на це, що книга, котра повинна дати їм, яко для ревних католиків бути святою — то є „Старий Завіт“ — зовсім не є прихильником целібату.

Ось возьмім лише першу главу книги Мойсея, вірш 28, в котрім говориться, що Бог створивши чоловіка і жінку на свій образ (подобіе) сказав до них: „Плодитесь, намножуйтесь і наповняйте землю.“

Такий висказ самого Бога мусять бути для кожного християнина, отже і для кожного рехтєльного католика найбільшим і найвищим законом і ні один чоловік, хоч би був навіть і апостолом того божого закону, змінити не сміє! Коли ж Господь Бог хотів мати недібєсів в роді хочби Хомишини — то був би той в раю безумовно сказав про не Адамові і Еві.

Але Бог той ні одного натяку не зробив на це, що би дехто з потомків—той першої пари мав право не слухати його загального приказу і відтїгати від поклонення, намножування та наповнювання все новими людьми землі. Коли би всі люді слухали Хомишини та таких розумних як він, а не Господа Бога — то нашо-б властиво придалася ї до його би були звернені десять заповідий божих, давних Богом людям за посередництва Мойсея на сінаїській горі?

Є отже очевидним, що приписані папські в справі целібату протиявляються божому примусові і що не є вони постановами божими, але постановами папськими, виданими для власної користі папів римських, а то тому, що вони мали по всяк час в своїх руках свої сляпї орудія, котрими мож би кидати до соди ту туд, куди лиш цього вимагав інтерес папів римських. Це і виразно заявив митрополит Шентницький одній українській депутації, котра прийшла до нього з де-

УКРАЇНСЬКА КООПЕРАТИВНА РУХ В ГАЛИЧИНІ.

Перед війною було в Галичині усього 547 кооператив (головно кредитових і молочарських). Війна знищила майже цілий довоєнний добробіт; осталися були тільки кооперативи у Львові і в деяких інших містах краю. Із капіталом обсязилиши через урядове перерахування старих валют на нові (1 австр. корона = 0,70 п. м., а потому 1,800,000 п. м. = 1 зол.).

Започиную товариства Сільський Господар повстав у 1920 році Краєвий Комітет Організації Кооператив, який на початку 1921 року усталив програму, як наово організувати кооперативну працю, яку відтак перебрала на себе Ревізійний Союз Українських Кооперативів.

Постановлено будувати по селах господарсько-споживчі кооперативи (яких в Галичині перед війною було 25-тих с. м., а тепер в повітові Союзи кооперативу Із метою мав бути імпорту (ввіз) засобів поживи і вського домашнього знадобі до села та експорт (вивіз) сільсько-господарських продуктів. Вибірвали курси й вклади і згодом почались появляти такі кооперативи в цілому краю.

Одначоно обновляно під кермо Ревізійного Союзу Українських Кооперативів стару кооперативу, себто головну кредитову і молочарську.

З того часу український кооперативний рух постійно зростає і набирає шораз більших сил та розмаху.

З кінець-червня, 1926, начислював РСУК (Ревізійний Союз Українських Кооперативів) 1,172 кооперативів, з того 98 на Волині, Хомишині і Поліссю. Крім сих є ще 750 кооперативів, яких покищо РСУК не приняв як формально в члени. Значить, свого літа вже було українських кооперативів 1,922.

Згадані 1,172 кооперативи об'єднані в 6 краєвих централів: 1. Центробанк (Краєвий Союз Кредитовий); 2. Центросоюз (Союз Повітових кооперативних Союзів); 3. Народля Торговля; 4. Мاستосозв (а Стрїну); 5. Союз для збуту і хову худоби.

По видам діяється тепер сі кооперативи на: господарсько-споживчі (1,586), споживчі (міські) (54), молочарські (130), кредитові (69) інші (13).

Кредитова кооператива зачала оживити щойно від свого літа. Вона була введена, а відтак упалак польської валюти і велика дорожня кредиту (донєдана 3% місячно в доларий валюті, а від 1-го липня с. р. 18% річно).

За те дуже сильно розвивується кооператив господарсько-споживча і молочарська. Розвиток сих кооператив дуже значний, особливо коли зважити, що українське село було дуже зубожіло, а фінансово зовсім було без усяких засобів.

Треба згадати, що українська кооператива будувалася і виростала внаслід руйнівного скарбу і польської валюти. Та і тоді ще польська кооператива одержувала допомоги і кредити від польського уряду, а українська не мала ані допомоги ані кредитів, а виростала з власних сил і перебрала найтяжчі хвилі, а тепер вже їде певнішим ходом до тривкої будови і сили.

Колі тепер переходити або переїздити селом, то дім місцевої кооперативи звичайно виявляється на найвиднійше місце, або як один з найвиднійших посеред громади. Оби громадського дому, школи, читальни тепер вже в Галичині одні з осередків громади є і місцева кооператива, яка і підставляє економічного саморуху і завдатком добробуту громади. Навіть як зєдніжено жити попри села, то видно, як блистяться наліси українських кооперативів.

Замітно, що громадяни вже добре розуміють завдання кооперативу і дуже ними цікавляться. На кооперативні виставки приходять масово і промовляють на тему війни зі знанням і зрозумілим річи.

Найприкріше кооперативається же відчувати нестача капіталу. Чини будови доми в засьбленю крайній нестаче гроша. Богато кооперативів поратували американські Українці. Тутешні одноп-

сільчани допомогли своїми грошми поставити доми або дали їм гроші (яко вклади до кооперативу) на отворенне торговлі. І сям діло пішло краще. А сі, що беруться до покінчю власними силами, найбільше блудують ізза нестачи капіталу.

Вським способом капіталу скріплюють і збільшують кооперативний рух в старому краю.

Володимир Лотоцький.

ОРГАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА.

Після того, що були прислані до головної канцелярії У. М. Союзу найдальше до 25-го с. м. є полагожені, то є або прийняті або відкинєні. Такі прийняті, то будуть як такі виказані в місячній справозданню, а єсли відкинєні, то віддали о тим їстали повідомлені особію в кождім случаю.

Після того, що наслідні до гол. канцелярії по 25-тих с. м., осталися до полагоженія на слїдуючій місяць. Хто отже вивисл авлікацію по 25. в місяці нехай сподїється полагоженія її на слїдуючій місяць і не допитується за нею.

Протисється вс авлікації надіслані пред 25. в місяці, бо надіслані пізніше мусять чекати свого одобрєння до слїдуючого місяця.

Що то значить полагоженіє або то значить обєднаніє авлікації і як се робити? Авлікації надіслані до гол. канцелярії впробіє і одобрєне ескутива спільно з гол. лікарем У. М. Союзу. Се робити рад в місяці з всіма надісланими авлікаціями разом, а не з кождою особію. То діло робити в гол. канцелярії 25., 26., а найдальше 27. кождого місяця і тому надіслані пізніше осталися неполагожені до слїдуючого місяця. Гол. лікар одобрє авлікацію на підставі лікарського свідчення на авлікації, а ескутива на підставі одобрєння гол. лікаря і вимог та приписи статута.

Авлікації одобрєних, ні відкинєних ніколи не звертається, бо вони призначені до гол. уряду, становлять акти гол. канцелярії і їх по зафайрлованю і рекордового не видається навіть опісля.

В случаях, де того коначе потрібно можна видати відпис, але ніколи опісля.

Дехто з секретарів ще просят о надісланє своїх паперів кними можна достарують літнину переписати до повнолітних членів, при чім же все питають чи можна 16-тихнів висувати до членів Повнолітних.

В ті справі вже нераз писало і мусять писати доси, доки всі ті зматні будуть, а саме, що:

В Злучених Державах кождий стейт має свої особні права-закони а передосім законів асєкураціїні в різних стейтах є відмінні. Щоби бути обєзпеченим як повнолітний, не треба бути фактично повнолітним. Більшість стейтів вже 15-тихнів дозволяє асєкураціїнім підприємствам обєзпечувати як повнолітних. Також асєкураціїні закони державні є інакші для компаній а інакші для допомогів організації.

В Злучених Державах треба мати 21 літ. ані можна брати участь в виборах президента. Вистарчить мати 18 літ, ані стати лїценсе на керуванє автомобілем а в декотрих стейтах в 16 році можна легально ожєнитися. Майже у всіх стейтах в 16 році можна дістати робітничі папери і ставати до праці з повнолітними.

Для нашої організації призначено є табелька вкладак починаючися від 18-го року життя, та се не значить, що нам не можна приймати вже в 16-ти або 17-го року життя, єсли вам годяться як 18-літні свої виласки зачаті і такі через шість час повночленства авлікації. На ті підстави ми приймаємо 16, 17 і 18-літних. Як також можна законотратувати до праці з повнолітними і рівно з ними наражати своє життя і до чужоби не можна їм з повнолітними обєзпечити? Закон той не заборонє.

ПЕРЕХОДАХ З МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ДО СТАРШИХ ЧЛЕНІВ

Від переходячих з молодечого департаменту до старших членів тільки тоді вимагається лікарського свідчення, коли вони переходять на вищу суб-обєзпечєня як \$100. В таких развах треба до авлікації не лиш грамоти діточої, але лікарського свідчення.

Нїяких інших друків при переході з молодечого департаменту до старших членів, як тільки звичайну членську авлікацію, не живуться.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІ.

Лїщина. — Вашо дописе добра і надається на поміщення. Вона булаби ще краща, якби Ви самі були писали її, паянчючи все на одну думку. Як бачите з її поправлення, вона всея пер збудована кою однопредставителю іст. Коли такі дописи, в яких Ви говорите не про факти, але про свої думки, будете будувати доволка одної думки, і будете переводити со одну думку від початку до кінця, тоді напишете добру дописи. Придївуйте другим дописам, а побачите, що вську добру дописи можна зібрати по прочитаню в одно речєнє, яке висказує одну правду.

Елос. — Питаєте, чи вартує давати в кождім числі часописи по три й чотири шпальти людям, які викалися отворити губу проти паянчи Івана Франка, а які навіть Українцями не поновіли звати. На Вашу думку, се авєртаймєнт, на який собі ті люди не заслугоють; того роду люди, на Вашу думку, є зрадниками України, і не повинні забирати тільки місця в газеті. Шість разів на час, на перу й місяць.

Відповілаємо на се, що не хотїть нам у дискусїю за люді, але за справу. Дискусїєю за люді лишець тільки, о скільки вони представляють якісь суспільні погляди. Як бачите самі, говорючи про люді, ви не говоримо про річ, які до справи не мають ніякого відношення.

Дискусїю треба перервати тоді, коли справа вже вєсторонно висвітлена. Коли же заходить небезпека, що того самого роду помилки можуть се раз случитися, треба дати справу обрєбати.

До того, сама дискусїя тут справе це не вирішує. Шо з того, що народ забрав слово і сказав свою опінію? Дого-то, що виступили проти яра, дали займають влади та, присілиши їни на день-два, завтра можуть знова пробувати нових способів для переверєння своїх намірів. Справа тут буде вирішена як тоді, коли народ зробить такі виступи на божою зовсім неможливіми.

Покично народ опінію вже сказав, але тепер доперва шобію збираться шукати дороги, як такі виступи зробити на будучє неможливіми.

Дякуємо Вам при тій нагоді за перєдані Вами вірші.

ВИКЛЮЧЕННЯ З ГІМНАЗІ ЗА УКРАЇНСТВО.

В одній з гімназій на Підкарпатті виключено учня зі школярів за те, що в приватній листї до свого товариша написав слїди одній українській депутації, що Україна є і буди, котра прийшла до нього з де-

Камі Обух.

